

היום נלמד בעזרת ה':

זבחים דף עז

משנה: איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה: איברים של קרבן חטאת ושל עולה, לאחר שהקריבו את האימורים שלהם על המזבח. מה הדין אם נתערבו האיברים זה בזה? הבעיה היא שקרבן חטאת לא מקריבים את איבריו, ואילו קרבן עולה מקריבים את כולו כליל.

נחלקו בדבר רבי אליעזר ורבנן. לדעת רבי אליעזר יעלה את כל האיברים למזבח, ויעשה תנאי שאיברי החטאת שבתערובת אינו מעלה אותם לשם 'קרבן' אלא לשם 'עצים' של המערכה. לדעת חכמים ממתנים שיעבור זמנם של הקרבנות ואז 'תעובר צורתן' ויצאו לשריפה.

גמרא: מאי טעמא דרבי אליעזר? אמר קרא וכו': נאמר "כִּי כָּל שְׂאֵר וְכָל דְּבֶשׂ לֹא תִקְטְרוּ. מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לְ-ה'" המילה 'ממנו' מיותרת, והיא באה ללמד שלא תקטירו כל דבר שממנו הוקרב לה'. ולכן אסור להקטיר את איברי החטאת לאחר שכבר הוקטרו החלקים שלהם הראויים למזבח, והרי הם באיסור של "לא תקטירו". אלא שלאחר הפסוק הזה כתוב "קרבן ראשית תקריבו אותם ל-ה', וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יֵעָלוּ. לְרִיחַ נִיחֹחַ" ללמד שדוקא 'לריח ניחוח' לא יעלו, אבל אתה יכול להעלות אותם לשם עצים.

רבנן - מיעט רחמנא "אותם", אותם הוא דאי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים, אבל מידי אחרינא לא: רבנן סוברים שסוף הפסוק הולך על תחילתו "קרבן ראשית תקריבו אותם". דהיינו הפסוק מדבר על השאור והדבש האמורים בפסוק הקודם שאסור לך להקריב על המזבח, תביא מהם קרבן ראשית דהיינו מ'השאור' תביא שתי הלחם ומ'הדבש' תביא ביכורים. ועל כך ממשיך הפסוק ואומר שדוקא 'אותם' את השאור והדבש (עצמם) אתה לא מעלה לריח ניחוח אבל כן מעלה לשם עצים. אבל איברים של קרבנות אתה לא מעלה לשם עצים.

ורבי אליעזר - "אותם" הוא דרבאי לך כבש כמזבח, אבל מידי אחריני לא: רבי אליעזר לומד מ"אותם" שדוקא שאור ודבש אסור להעלותם אפילו על הכבש כי כתוב "ואל המזבח לא יעלו" לרבות את הכבש כמו המזבח למעלה, אבל איברי חטאת מותרים בהעלאה לכבש (שלא לשם עצים, כי לשם עצים הרי מותרים אפילו בהעלאה למזבח).

ורבנן תרתי שמע מינה: הפסוק מדבר רק על שאור ודבש, ולומדים א. ששאור ודבש אסורים בהעלאה לשם ריח ניחוח אבל מותרים לשם עצים, ב. הם אסורים בהעלאה לשם ריח ניחוח אפילו לכבש.

*

מתניתין דלא כי האי תנא: משנתנו חולקת על התנא רבי יהודה בכרייתא, הסובר [א.] שלא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה שיקרבו (בכוונה שאיברי החטאת יעלו לשם עצים). [ב.] וכן לא נחלקו באיברי קרבן כשר שנתערבו באיברי 'רובע ונרבע' שלא יקרבו. [ג.] על מה נחלקו? על איברי עולה תמימה שנתערבו באיברי עולה בעלת מום. לדעת רבי אליעזר יקרבו ורואה אני למעלה כאילו איברי הבעלת מום הן עצים, ולדעת חכמים לא יקרבו.

קושיא: ורבי אליעזר מאי שנא רובע ונרבע דלא חזו, בעלת מום נמי לא חזי: מה ההבדל בין נתערבו ברובע ונרבע שאינם עולים למזבח, כי איברי הרובע ונרבע לא ראויים להקרבה. הרי גם איברי עולה בעלת מום אינם ראויים להקרבה.

אמר רב הונא בדוקין שבעין, ואליבא דר' עקיבא דאמר אם עלו לא ירדו: מדובר שהמום הוא בקרום המכסה את העין, ובשיטת רבי עקיבא הסובר שאיברי קרבן שיש בו מום ב'דוקין שבעין' בדיעבד אם עלו למזבח לא ירדו.

קושיא: אימר דאמר ר' עקיבא דאי עבד לכתחלה מי אמר? רבי עקיבא דיבר רק על בדיעבד שכבר עלו, אבל האם הוא אמר שמותר לכתחילה להעלות איברי בעלת מום למזבח? ואם כן איך אפשר להעלות את האיברים המעורבים עם איברי בעלת מום?

רב פפא מתרץ: הכא במאי עסקינן כגון שעלו על גבי כבש: מדובר שהאיברים כבר עלו על הכבש, והכבש נחשב כמו המזבח (כי קיימא לן 'כמו שהמזבח מקדש

גם הכבש מקדש'), ואפשר להעלותם מהכבש למזבח. קושיא: **אי הכי אפי'** **בעינייהו**: אם מדובר שהם כבר עלו לכבש, מדוע צריך להעמיד במקרה שנתערבו איברי עולה תמימה עם בעלת מום? אפילו באיברי עולה בעלת מום בלבד שעלו לכבש לא ירדו.

תירוץ: **אלא טעמיה דר' אליעזר מיעט רחמנא "מום בם" הוא דלא ירצו, הא על ידי תערובת ירצו**: נאמר בפסוק האוסר הקרבת בעלי מום "כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם" הפסוק ממעט דוקא שהמום בם כשהם בפני עצמם אסורים להקרבה, אבל אם נתערבו באיברים כשרים מותרים להקרבה.

ורבנן - "מום בם" הוא דלא ירצו, הא עבר מום ירצו: רבנן דורשים את הפסוק שדוקא כשהמום בקרבן הוא אסור להקרבה, אבל קרבן שהיה בום מום והתרפא מותר להקרבה.

ור' אליעזר מבם בהם: יש בפסוק שני מיעוטים "כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם" א. 'בהם' ב. 'בם'. מאחד לומדים על מום עובר, ומהשני לומדים על תערובת. **ורבנן בם בהם לא דרשי**: רבנן לא דורשים את "בהם". (כי הוא נצרך ללמד שדוקא בפסול של מום עובר כאשר עבר המום הם כשרים, אבל בפסול אחר אפילו כשהוא עבר הם פסולים כיון שהם נדחו. שטמ"ק).

קושיא: **אי הכי 'רואה' הא רחמנא אנשריה**: אם כן מדוע רבי אליעזר אומר שמותר להקריב את התערובת של איברי עולת בעל מום כי אני רואה אותם כאילו עצים? הרי יש לנו לימוד מ"בם" שמותר מהתורה להקריבם כשהם בתערובת לריח ניחוח!

תירוץ: **לדבריהם קאמר להו**: רבי אליעזר מדבר לחכמים לשיטתם. וכך הוא אומר להם - לשיטתי מותר מהתורה להקריבם לריח ניחוח. אבל לשיטתכם שאסור, תודו לי לפחות שמותר להקריבם לשם עצים, כמו שאתם מודים באיברי חטאת שהתערבו באיברי עולה שמקריבים את איברי החטאת לשם עצים.

ורבנן הכא מאיסי התם לא מאיסי: אבל רבנן סוברים שיש חילוק בין המקרים. איברי חטאת לא מאוסים להעלאה על המזבח (לשם עצים), מה שאין כן איברי עולה בעלת מום שמאוסים.

משנה: אברין באברין בעלי מומין: איברים של קרבן תמים שהתערבו עם איברים של קרבן בעל מום שאסור להקריבו. נחלקו בזה רבי אליעזר וחכמים. וטעם מחלוקתם האם מהתורה התערובת מותרת להקרבה (כפי שלמדנו בבבלייתא בסוגיא הקודמת). לדעת רבי אליעזר מהתורה התערובת מותרת להקרבה ומזכרן אסור להקריבם. ולכן אם הקריבו את אחד מהאיברים (לפני שנודע המום), מותר להקריב את כל האיברים מאותו סוג שבתערובת. כגון אם הוקרב הראש מקריבים את כל הראשים, מכיון שאנו הולכים לקולא ותולים את האיסור בראש הראשון שכבר הוקרב. לדעת רבנן מהתורה התערובת אסורה בהקרבה. ולכן כל איבר מתוך התערובת הוא 'ספק דאורייתא לחומרא' ואסור להקריבו, אפילו אם כבר הקריבו את כל האיברים והוא נשאר אחרון צריך לשרוף אותו.

גמרא: אמר ר' אלעזר: לא הכשיר ר' אליעזר להקריב את התערובת אלא רק שני קרבנות ביחד, שאז מכיון שאחד מהם כשר אנו אומרים מתוך שהוא כשר גם חבירו כשר, אבל אסור להקריב אחד אחד.

מתיב ר' ירמיה "וחכמים אומרים אפי' קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה": ומשמע שלדעת רבי אליעזר באופן כזה שנשאר רק קרבן אחד, כן מקריבים אותו!

אמר לו ר' ירמיה בר תחליפא אסברה לך מאי אחד זוג אחד: אין הכוונה לקרבן אחד, אלא לזוג אחד של קרבנות.